

PÉREZ SIQUIER

Fundación MAPFRE Casa Garriga Nogués
Del 14 de febrer al 17 de maig de 2020

Fundación **MAPFRE**

Fundación MAPFRE et convida a la roda de premsa que, amb motiu de l'exposició *Pérez Siquier*, se celebrarà el dijous **13 de febrer a les 10.30 hores** a la Casa Garriga Nogués, al carrer de la Diputació, 250. Barcelona.

La presentació serà a càrrec del fotògraf mateix, **Carlos Pérez Siquier**, el comissari de la mostra, **Carlos Gollonet**, i de Nadia Arroyo, directora de l'Àrea de Cultura de Fundació MAPFRE.

Roda de premsa: 13 de febrer de 2020 a les 10.30 hores

Dates de l'exposició: del 14 de febrer al 17 de maig de 2020

Lloc: Fundació MAPFRE Casa Garriga Nogués, carrer de la Diputació, 250. Barcelona

Comissaris:

Carlos Gollonet, conservador en cap de Fotografia de Fundació MAPFRE.
Carlos Martín, conservador en cap d'Arts Plàstiques de Fundació MAPFRE.

Producció: Fundació MAPFRE

Imatges per a premsa:

<https://noticias.fundacionmapfre.org/wp-content/uploads/2019/12/CARLOS-PEREZ-SIQUIER.zip>

Imatges per a televisió:

www.imaginatv.es usuario: PEREZ_SIQUIER clave: EXPO_BCN

www.fundacionmapfre.org

@mapfrefcultura #expoPerezSiquier

@mapfrefcultura #expoPerezSiquier

facebook.com/fundacionmapfrefcultura

Comunicación Corporativa de MAPFRE
Alejandra Fernández Martínez
91581.84.64
alejandra@fundacionmapfre.org

Imatge de portada:
La Chanca, Almería, 1957
Copia posterior, plata en gelatina
© Carlos Pérez Siquier

CARLOS PÉREZ SIQUIER

Autoretrato, 1955
© Carlos Pérez Siquier

Nascut a Almeria el 1930, on ha viscut al llarg de tota la seva vida, Pérez Siquier ha mantingut des que va iniciar el seu treball, a la dècada del 1950, la seva condició d'artista que habita en un dels racons d'Espanya, la qual cosa no li ha impedit de plantejar trencaments violents a contracorrent amb el seu temps i, alhora, d'erigir-se com a catalitzador del col·lectiu fotogràfic més influent del seu moment, el grup AFAL, reunit entorn de la revista homònima i que va estar actiu entre els anys 1956 i 1963. Sense traslladar-se a cap dels grans centres de producció del país (Madrid i Barcelona), Pérez Siquier es va convertir en una figura fonamental de la fotografia espanyola en contacte directe amb congèneres com

Joan Colom, Xavier Miserachs o Ricard Terré. I tot això des d'Almeria, una província amb el llast d'un retard secular, amb una història i un territori en gran part aliens a la resta del litoral mediterrani i a les seves províncies adjacents, representativa durant dècades de l'excepcionalitat espanyola i de la complexa història d'abandonament de l'Europa meridional.

Des d'aquest espai limítrof i llunyà, Pérez Siquier ha creat, al llarg de més de sis dècades de treball, un corpus fotogràfic que s'endinsa d'una manera tangencial i alhora profunda i mordaç en els debats del seu moment. Per les seves sèries fotogràfiques transiten la perifèria social, les alteracions visuals sorgides del *desarrollismo* franquista, el xoc cultural produït per l'arribada massiva del turisme forà a Espanya i la penetració d'una nova cultura visual, colorista i sensual, condensada rere l'eslògan *Spain is Different*, que va substituir superficialment el trauma postbèl·lic a les costes del país. I així fins al seu recent replegament cap a àmbits més personals. En aquest sentit, en aquest pas de l'element de crítica social a la celebració entre escèptica i encuriosida d'una societat de consum hi ha el reflex d'un veritable canvi de paradigma en la societat europea de postguerra: sens dubte és aquest interès que connecta la seva obra amb les propostes de l'art pop més crític, amb el cinema d'autor dels anys seixanta o amb la literatura de la seva generació.

L'EXPOSICIÓ

L'exposició ens permet acostar-nos a un creador que és una peça fonamental en la forja de la modernitat fotogràfica i la professionalització del mitjà a Espanya; en un primer moment des de postulats propers al neorealisme i, més endavant, com a pioner de la fotografia en color. En totes dues vessants, Pérez Siquier actua des d'una privilegiada posició fronterera, perifèrica, i amb una mirada singular, plenament conscient de la seva autoria malgrat haver partit d'una concepció intuïtiva de la fotografia, més semblant a la d'un passejant que no pas a la d'un retratista.

Aquesta exposició es planteja com una àmplia retrospectiva que recorre les seves sèries més notables, realitzades entre el 1957 i el 2018, amb una aportació important d'imatges inèdites i contribucions documentals que n'enriqueixen el discurs. Esperem que la mostra suposi el reconeixement internacional d'una figura que va ser mereixedora del Premi Nacional de Fotografia l'any 2003.

El recorregut, format per més de 170 fotografies, està organitzat a través de sis sèries disposades cronològicament.

LA CHANCA I LA CHANCA EN COLOR (1957-1965)

La Chanca, Almería, 1960
Copia posterior, plata en gelatina
© Carlos Pérez Siquier

Les fotografies que formen el reportatge «La Chanca» representen el paradigma de tota una època en què l'humanisme fotogràfic s'entrellaça amb els interessos de la novel·la social o de la crònica de viatges que desenvolupava la millor literatura espanyola del

PÉREZ SIQUIER

---

moment, de Sánchez Ferlosio a Camilo José Cela o, molt especialment en aquest cas, Juan Goytisolo. Com el text *La Chanca*, de Goytisolo, una mica posterior a l'obra de Pérez Siquier i censurat a Espanya fins al 1981, la sèrie fotogràfica s'endinsa en aquest barri d'Almeria poblat per un subproletariat urbà que habita una arquitectura peculiar. Pérez Siquier prova de descriure, com també de dignificar, un model de vida i de sociabilitat urbana seculars, anteriors al gran èxode rural que va omplir de barriades obreres les grans capitals espanyoles. Un cas d'estudi ultralocal que, tanmateix, universalitza el seu significat de manera immediata, en contacte directe amb les poètiques renovadores de la fotografia i el cinema neorealistes italians, en què les masses urbanes i els «actors naturals» protagonitzen la cerca d'una nova veritat, una autenticitat humana a través del gest espontani, de la mirada comunicativa, del cos en el seu context.

La Chanca, Almería, 1965
Copia posterior, inyección de tinta
© Carlos Pérez Siquier

El fotògraf mateix, ja a la dècada del 1960, afina el seu discurs mitjançant «La Chanca en color», una sèrie en la qual sembla revertir el sentit neorealista del reportatge en blanc i negre en pro d'una mirada més abstracta, tant envers la sensualitat cromàtica que adquireix el barri com envers la convivència humana amb les seves peculiars estructures arquitectòniques. Aquest canvi al color prové d'una associació visual amb el *desarrollismo* i l'optimisme construït que el règim franquista prova d'imposar a partir dels anys seixanta. Però també de l'intent de fugir d'una mirada miserabilista sobre el lloc, sense que això impliqui renunciar a un cert tremendisme, com el que es desplega a les dues subseccions dedicades a sengles funerals celebrats al barri. És l'inici d'un interès pel color que es desenvolupa al llarg dels anys següents.

INFORMALISMES (1965)

Les fotografies de les parets escrostonades de les cases i dels murs de les coves que Pérez Siquier va fer el 1965 constitueixen el capítol que tanca la sèrie «La Chanca», iniciada el 1956. L'Ajuntament d'Almeria havia decidit intervenir al barri, ja que el subdesenvolupament no casava amb la imatge de modernitat que es volia fomentar de cara al turisme. Aquesta operació d'higiene va arrasar una part dels infrahabitats de la zona alta de La Chanca, de manera que en van quedar a la intempèrie alguns dels murs interiors. En paraules de Pérez Siquier: «Em vaig adonar que les parets, que havien estat pintades

S/T 1965
Copia posterior, inyección de tinta
© Carlos Pérez Siquier

pels seus anteriors habitants amb calç, amb diferents colors, si s'escrostonaven tenien unes textures molt interessants. Vaig fer una sèrie de primers plans, i amb això vaig muntar una exposició. Eren fotografies de conceptes, que van tenir una gran importància. A banda de la seva configuració estètica, n'hi havia una de social. Era una mena de lectura del pas del temps. Una família havia passat per aquella casa i la dona l'havia pintada, per exemple, de color groc. Però al cap de deu anys hi havia passat una altra família, que l'havia pintada d'un altre color. Jo hi anava i gratava, i sortien una mena d'estrats, com si fossin períodes geològics».

Aquests paraments aïllats, fragmentats, amb els seus sediments de colors, enllacen amb l'informalisme pictòric, o amb la cerca de la pura abstracció cap a la qual tendeix Siquier a partir d'aquest moment, cercant les formes autònomes i la valoració dels colors plans. Són també prodigiosos *collages* que fan venir a la memòria les fotografies monocromes d'Aaron Siskind, els murs esgrafiats de Brassäi, el gest expressionista de Willem de Kooning o la concepció del mur com a espai comunicatiu en Antoni Tàpies. Abstracció, en definitiva, però en el context d'un barri en perill d'enderrocament.

LA PLATJA (1972-1980)

Marbella, 1974
Copia posterior, inyección de tinta
© Carlos Pérez Siquier

Com a fotògraf contractat pel Ministeri d'Informació i Turisme, Pérez Siquier emprèn diversos viatges a través del litoral espanyol per obtenir imatges que es destinaran a la promoció turística; n'hi ha que s'exposen en format de cartells i fullets que tenen el sabor d'una època en la qual aquesta indústria creixia sota la promesa de sol i platja. Juntament amb aquestes imatges que es faran servir com a pantalla de l'obertura econòmica del règim per vendre una Espanya acolorida, Pérez Siquier fotografia nombroses escenes de l'aspecte més carnal del nou turisme i la seva colonització de les platges des d'una nova cultura visual i moral que encoratja la ironia sobre les paradoxes del país a les dècades del 1960 i el 1970. De manera intuïtiva, entén que hi ha un ferment més creatiu en algunes d'aquelles imatges d'encàrrec i s'introdueix, des de la perspectiva polèmica del *voyeur*, en un món modern en el qual l'erotisme del cos pren nous significats: mentre el bikini celebra la joventut i la feminitat a la manera del classicisme, també entren en escena cossos no normatius que reclamen, des de la nova cultura del consum, la seva posició a través de les formes d'oci incipients, cada vegada més democratitzades. Així fins a ranejar en el grotesc, el contradictori i fins i tot la conversió del cos en un mer exercici plàstic. Es podria dir que en aquestes imatges que recullen les contradiccions d'un país del qual s'emigra però que

alhora rep turistes que suposen una entrada de divises, Pérez Siquier fa seves les paraules següents de Juan Goytisolo a *Campos de Níjar* (1960):

L'univers raonable dels diaris m'asseritava i m'apaivagava. Les fotos de la reina de la Fira de Burgos i de la noia escultural, reclam de la marca de vestits de bany Jantzen, em recordaven oportunament que l'angoixa és mal passatger, que hi ha un ordre secret que regeix les coses i que el món pertany i pertanyerà sempre als optimistes.

En conjunt, «La platja» emana sentit de l'humor, un contingut de gust surrealista, una celebració del volum corporal i la vida que destil·la i una mirada fina envers una quotidianitat diferent, basada en la relaxació de les normes morals imposada entre els banyistes. Aquest punt de vista vincula l'obra de Pérez Siquier al pop d'artistes plàstics com Tom Wesselmann, John Kacere o Joan Rabascall i, d'una manera sorprenent i poc destacada fins ara, precedeix en força anys l'obra en color de Martin Parr, segons ha reconegut el mateix fotògraf britànic. Eren pocs els qui en aquell moment s'atreuen amb la fotografia en color, i pocs aconseguen trobar una veu pròpia amb aquest nou mitjà que semblava que restava tota la poesia a la tradició del blanc i negre. Això converteix Pérez Siquier en un veritable pioner a nivell mundial.

TRAMPES PER A INCAUTS (1980-2001)

L'interès per les superfícies que ja apareix a «La Chanca en color» es desenvolupa plenament en aquestes sèries, en què Pérez Siquier sembla que recorre un món cada vegada més superficial, poblat per representacions alternatives de la realitat, escenaris aparentment de cartó pedra on el que és quotidià queda congelat en aparadors, maniquins, figures de fira, para-sols il·lustrats o banderoles publicitàries. Com immerses en un univers paral·lel, aquestes escenes produeixen un efecte peculiar d'estranyament perquè aturen en el temps el flux d'aquells objectes i d'aquelles representacions que, per la seva ubiqüitat i banalitat, passen desapercebuts a la mirada en el discórrer temporal habitual. L'ús d'un color saturat, d'altra banda, incideix en els contrastos entre la figura i el fons, la qual cosa situa les figures en un entorn irreal, despoblat, aliè i fins i tot hostil, com una localitat turística fora de temporada: en aquest sentit, la seva obra es vincula als interessos de l'aparició del *kitsch* en la cultura contemporània i de l'hiperrealisme nord-americà, interessat en aquell període en les superfícies polides de la modernitat tardana i en les paradoxes del món consumista. En l'àmbit estrictament fotogràfic, es tracta de la sèrie en què Pérez Siquier se situa més a prop de les propostes desenvolupades a la dècada del 1970 per Luigi Ghirri o William Eggleston; i, d'altra banda, aporta profunditat de contingut i estudi compositiu a allò que en altres artistes del color, com Stephen Shore, era un mer gust per la instantaneïtat i la superficialitat. Recorre a superfícies cada vegada més despallades i silenciosa cada cop més les seves imatges, que tendeixen al joc monocromàtic, a una certa contemplació com la que banya el seu treball més recent.

TROBALLEES 1991-2002

Pérez Siquier posseeix una visió molt contemporània que es recrea en espais del seu entorn, llocs durs, vulgars, anodins: rajoles, plàstics, cortines metàl·liques daurades, cotxes enfundats o abandonats, parets mitgeres d'edificis. I els retrata, sense concessions, de manera directa, precisa, brillant, des d'un plantejament original capaç de convertir-los en imatges duradores que es fixen en la ment com restes d'un discurs del qual queda solament el ressò, com escenaris d'un teatre extingit. Es tracta d'una versió molt personal de l'estètica pop que fa que trobi quelcom atractiu en tot allò en què altres trobarien desolació.

En les seves paraules: «Veure el blau del cel que es confon amb el mar, apreciar com un element estètic el fet que el paisatge estigui deshabitat, entendre la força del cap i de la serra de Gata endinsant-se en el mar. En tot això hi ha quelcom de tel·lúric, una pulsó volcànica. Internar-se en aquests paisatges és una experiència única. Hi ha alguna cosa aquí que et dona força». A «Troballes» ha quedat solament l'espai percebut com a substància extensa i vibrant de color i llum, una gradació cap a tons baixos a la qual Pérez Siquier ha arribat a través d'una acumulació gradual i un refinament de l'experiència en el transcurs de la seva tasca fotogràfica, d'un silenciament intencional des de la veu més estrident de «La platja». Aquest equilibri permanent entre el document i la creació es recrea en el paisatge d'Almeria amb algunes de les seves fotografies més eloqüents, amb més ressonàncies estètiques, on es diria que assistim a una espècie de distopia envolupant, estranyament amable.

LA BRISEÑA (2015-2017)

La Brisená, Benahadux, Almeria
2015-2017

© Carlos Pérez Siquier

Com a contrapunt i referència final al treball recent d'un fotògraf en actiu que voreja els noranta anys, l'exposició es clou amb la sèrie «La Brisená», que suggereix un replegament cap a l'interior, un gest molt comú en fotògrafs que entren en plena maduresa. Així com els exteriors de colors vius de l'arquitectura vernacla protagonitzaven «La Chanca en color» fa sis dècades, ara ocupa l'enquadrament l'interior de la seva residència estiuenca situada al desert almerienc, el petit *cortijo* que dona nom a la sèrie i que pren la seva denominació dels vents que recorren aquest paisatge. Uns

vents que, segons diu Aldous Huxley en el seu sonet dedicat a Almeria, no tenen emblemes per agitar. La materialitat de les parets emblanquinades i la presència d'objectes aparentment insignificants indiquen un procés introspectiu, una reivindicació de la identitat material del territori que li és més preat i un alè poètic que aporta una llum nova sobre la seva obra i que sembla aplegar tots els seus interessos anteriors en un espai limitat i carregat d'una mirada íntima, carregada al seu torn d'una llum temperada.

AGRAÏMENTS

Fundación MAPFRE, els comissaris Carlos Gollonet i Carlos Martín, com també Carlos Pérez Siquier, volen deixar constància del seu agraïment a les persones i institucions que han fet possible aquesta exposició i el catàleg que l'acompanya.

En primer lloc, al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, a Arxiu i Biblioteca de la Diputació Provincial d'Almeria i al Centro Pérez Siquier-Fundación de Arte Ibáñez Cosentino, ja que la seva col·laboració i els seus excepcionals préstecs han estat decisius per a la realització d'aquest projecte. A la Filmoteca, per enriquir la nostra secció documental amb les seves imatges, a TURESPAÑA, pel préstec dels cartells de l'època, i a Televisión Española, en col·laboració amb RECvideoproducciones, per la cessió del documental Carlos Pérez Siquier per a la sèrie DETRÁS DEL INSTANTE de RTVE.

També a Laura Terré per la seva generositat i profunda implicació, que han contribuït a l'èxit d'aquesta iniciativa; a Carlos de Paz, a qui volem transmetre un agraïment sincer i especial per la seva professionalitat, bona disposició i estreta col·laboració al llarg d'aquest camí, i a Teresa García Cubero pel seu valuós suport durant tot el procés.

A més, Carlos Pérez Siquier vol estendre la seva gratitud a Mauricio d'Ors, Antonio Lafarque i Juan Manuel Martínez Robles, comissaris d'anteriors exposicions sobre la seva obra.

CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ

El catàleg que acompanya l'exposició inclou textos dels comissaris, Carlos Gollonet, conservador en cap de Fotografia de Fundación MAPFRE, i Carlos Martín, conservador en cap d'Arts Plàstiques de Fundación MAPFRE, a més d'una entrevista que li ha fet al fotògraf específicament per a aquest catàleg la historiadora de la fotografia Laura Terré i un assaig de Juan Goytisolo.

Fundación MAPFRE ha publicat dues edicions del catàleg, en català i en castellà.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

DIRECCIÓ

Fundación MAPFRE
Casa Garriga Nogués
Carrer de la Diputació, 250
infoexposbcn@fundacionmapfre.org

PREU DE L'ENTRADA

Entrada general: 3 €
Entrada gratuïta els dilluns (no festius): 14.00-20.00 h

HORARIS

Dilluns: 14.00-20.00 h
De dimarts a dissabte: 10.00-20.00 h
Diumenges i festius: 11.00-19.00 h

VISITES GUIADES

De dilluns a dijous: 17.30 h (català) i 18.30 h (castellà)
Preu: 5 €

AUDIOGUIES

Audioguies: català / castellà / anglès
Preu: 3,50 €

VISITES GUIADES GRATUÏTES EN LLENGUA DE SIGNES CATALANA (LSC)

27 de febrer a les 17.30 h.
26 de març a les 17.30 h.
30 de abril a les 17.30 h.